

SBÍRKA ZÁKONŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Částka 73

Rozeslána dne 11. září 1998

Cena Kč 21,-

O B S A H:

210. Zákon o rodině (úplné znění, jak vyplývá z pozdějších změn a doplnění)
211. Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 190/1997 Sb., o poskytnutí finanční pomoci v oblasti bydlení občanům postiženým povodněmi v roce 1997, ve znění pozdějších předpisů
212. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody mezi vládou České republiky a vládou Vietnamské socialistické republiky o podpoře a vzájemné ochraně investic
213. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody mezi Českou republikou a Běloruskou republikou o podpoře a vzájemné ochraně investic

Opatření ústředních orgánů

Oznámení Ministerstva financí o vydání opatření, kterým se upravují postupy účtování pro podnikatele

Oznámení Ministerstva financí o vydání opatření, kterým se upravují postupy účtování u fyzických osob provozujících podnikatelskou nebo jinou výdělečnou činnost, účtujících v soustavě jednoduchého účetnictví

Oznámení Ministerstva financí o vydání opatření, kterým se upravuje účtová osnova a postupy účtování pro obecně prospěšné společnosti

Oznámení Ministerstva financí o vydání opatření, kterým se upravuje účtová osnova a postupy účtování pro politické strany, hnutí, občanská sdružení a jiné nevýdělečné organizace

Oznámení Ministerstva financí o vydání opatření, kterým se upravuje účtová osnova a postupy účtování pro rozpočtové a příspěvkové organizace a obce

Oznámení Ministerstva financí o vydání opatření, kterým se mění postupy účtování pro banky

Oznámení Ministerstva financí o vydání opatření, kterým se mění postupy účtování pro pojišťovny

Redakční sdělení o opravě chyb ve vyhlášce č. 109/1998 Sb.

210

PŘEDSEDA POSLANECKÉ SNĚMOVNY

vyhlašuje

úplné znění zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, jak vyplývá ze změn a doplnění provedených zákonem č. 132/1982 Sb., zákonem č. 234/1992 Sb., náležen Ústavního soudu č. 72/1995 Sb. a zákonem č. 91/1998 Sb.

ZÁKON o rodině

Národní shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto

zákoně o rodině

Články I až VII
zrušeny

ČÁST PRVNÍ MANŽELSTVÍ

Hlava první VZNIK MANŽELSTVÍ

§ 1

(1) Manželství je trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem.

(2) Hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí.

§ 2

Muž a žena, kteří chtějí spolu uzavřít manželství (dále jen „snoubenci“), mají předem poznat navzájem své charakterové vlastnosti a svůj zdravotní stav, aby mohli založit manželství, které splní svůj účel.

§ 3

(1) Manželství se uzavírá svobodným a úplným souhlasným prohlášením muže a ženy o tom, že spolu vstupují do manželství učiněným před obecním úřadem pověřeným vést matriky, popřípadě úřadem, který plní jeho funkci, (dále jen „matriční úřad“) nebo před orgánem církve nebo náboženské společnosti, oprávněné k tomu zvláštním předpisem.

(2) Prohlášení se činí veřejně a slavnostním způsobem v přítomnosti dvou svědků.

§ 4

Občanský sňatek

(1) Prohlášení o uzavření manželství učiní snoubenci před starostou (primátorem) nebo pověřeným členem obecního (městského) zastupitelstva matričního úřadu, v jehož obvodu má jeden z nich trvalý pobyt, a to za přítomnosti matrikáře.

(2) Příslušný matriční úřad může povolit uzavření manželství před jiným matričním úřadem nebo na kterémkoli vhodném místě.

(3) Je-li život snoubence přímo ohrožen, může se manželství uzavřít před kterýmkoli obecním úřadem na kterémkoli místě.

Církevní sňatek

§ 4a

(1) Prohlášení o uzavření manželství učiní snoubenci před příslušným orgánem církve, a to před osobou pověřenou oprávněnou církví nebo náboženskou společností.¹⁾

(2) Manželství se uzavírá v místě určeném předpisy církve nebo náboženské společnosti pro náboženské obřady nebo náboženské úkony.

(3) Je-li život snoubence přímo ohrožen, může se manželství uzavřít na kterémkoli místě.

§ 4b

(1) Podmínky uzavření manželství stanovené tímto zákonem platí i pro církevní sňatek.

(2) Církevní sňatek může být uzavřen až poté, kdy snoubenci předloží oddávajícímu osvědčení vydané příslušným matričním úřadem, od jehož vydání neuplynuly více než tři měsíce, o tom, že splnili všech-

¹⁾ Zákon č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církve a náboženských společností.

ny požadavky zákona pro uzavření platného manželství.

(3) Orgán církve, před kterým došlo k uzavření manželství, je povinen bezodkladně doručit protokol o uzavření manželství s uvedením skutečností podle zvláštních předpisů²⁾ příslušnému matričnímu úřadu, v jehož obvodě bylo manželství uzavřeno.³⁾

§ 4c

Manželství uzavřená občany České a Slovenské Federativní Republiky v období od 1. ledna 1950 do nabytí účinnosti tohoto zákona církevní formou v zahraničí podle práva platného v místě uzavření manželství, jsou platná podle československého práva.

§ 5

Občan České republiky může v cizině uzavřít manželství též před zastupitelským úřadem České republiky oprávněným k tomu zvláštním předpisem.^{3a)}

§ 6

(1) Snoubenci jsou povinni předložit stanovené doklady,^{3b)} jakož i prohlásit, že jim nejsou známy okolnosti vylučující uzavření manželství, že navzájem znají svůj zdravotní stav a že zvažili úpravu budoucích majetkových vztahů, uspořádání budoucího bydlení a hmotné zajištění rodiny po uzavření manželství.

(2) Kdo chce uzavřít nové manželství, je povinen prokázat, že jeho dřívější manželství zaniklo, nebo bylo prohlášeno za neplatné.

(3) Matriční úřad může předložení stanovených dokladů prominout, je-li jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou.

§ 7

(1) Je-li život toho, kdo chce uzavřít manželství, přímo ohrožen, není třeba předložit doklady jinak k uzavření manželství potřebné. I v takovém případě však snoubenci musí prohlásit, že jim nejsou známy okolnosti, které by uzavření manželství vylučovaly.

(2) V cizině může přijmout prohlášení snoubenců v případě uvedeném v odstavci 1 i kapitán lodi plující pod vlajkou České republiky, kapitán letadla registrovaného v České republice a velitel vojenské jednotky České republiky v zahraničí.

§ 8

(1) Snoubenci jsou povinni při uzavírání manželství před matričním úřadem nebo oprávněným orgánem církve souhlasně prohlásit, zda příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, či zda si ponechají svá dosavadní příjmení nebo zda spolu s příjmením společným bude jeden z nich užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí; bylo-li předchozí příjmení složeno ze dvou příjmení, může být na druhém místě užíváno a uváděno jen jedno z nich.

(2) Ponechají-li si svá dosavadní příjmení, prohlásí, které z jejich příjmení bude příjmením společných dětí.

§ 9

(1) Z důležitých důvodů může okresní úřad povolit, aby prohlášení jednoho ze snoubenců, že vstupuje do manželství, učinil jeho zástupce. Plná moc musí být písemná a podpis na ní musí být úředně ověřen. Druhý snoubenec, se kterým má být manželství uzavřeno, musí být v ní přesně označen, jinak manželství nevznikne.

(2) Odvolání plné moci je účinné, jen pokud se o něm druhý snoubenec dozví předtím, než učiní prohlášení, že vstupuje do manželství.

§ 10

(1) Byl-li uzavřen občanský sňatek, nemají následné náboženské obřady právní následky.

(2) Byl-li uzavřen církevní sňatek, nelze následně uzavřít občanský sňatek.

Hlava druhá

NEPLATNOST A NEEEXISTENCE MANŽELSTVÍ

§ 11

(1) Manželství nemůže být uzavřeno se ženatým mužem nebo vdanou ženou; neplatnost manželství vysloví soud i bez návrhu.

(2) K výroku o neplatnosti nedojde a takové manželství se stane platným, jakmile dřívější manželství zaniklo, nebo bylo prohlášeno za neplatné.

§ 12

Manželství nemůže být uzavřeno mezi předky a potomky a mezi sourozenci; totéž platí o příbuzenství

²⁾ § 11 zákona č. 268/1949 Sb., o matrikách.

³⁾ § 4 odst. 1 zákona č. 268/1949 Sb.

^{3a)} Čl. 5 písm. f) vyhlášky č. 32/1969 Sb., o Vídeňské úmluvě o konzulárních stycích.

^{3b)} Vyhláška č. 22/1977 Sb., kterou se vydávají bližší předpisy k zákonu o matrikách, ve znění pozdějších předpisů.

založeném osvojením, pokud osvojení trvá. Neplatnost manželství vysloví soud i bez návrhu.

§ 13

(1) Manželství nemůže uzavřít nezletilý. Výjimečně, jestliže to je v souladu se společenským účelem manželství, může soud z důležitých důvodů povolit uzavření manželství nezletilému staršímu než šestnáct let. Bez tohoto povolení je manželství neplatné a soud vysloví neplatnost i bez návrhu.

(2) K výroku o neplatnosti manželství však nedojde a takové manželství se stane platným, jestliže manžel, který byl v době uzavření manželství nezletilý, již dovršil osmnáctý rok, nebo jestliže manželka otěhotněla.

§ 14

(1) Manželství nemůže uzavřít osoba zbavená způsobilosti k právním úkonům.

(2) Osoba, jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena, může uzavřít manželství jen s povolením soudu.

(3) Manželství nemůže uzavřít osoba stížená duševní poruchou, která by měla za následek omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům. Soud však může osobě, která je stížena duševní poruchou, která by měla za následek omezení způsobilosti k právním úkonům, uzavření manželství povolit, je-li zdravotní stav osoby slučitelný s účelem manželství.

(4) Uzavře-li manželství osoba zbavená způsobilosti k právním úkonům nebo osoba, která trpí duševní poruchou, která by měla za následek zbavení způsobilosti k právním úkonům, vysloví soud neplatnost manželství i bez návrhu.

(5) Uzavře-li manželství osoba, jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena, nebo osoba stížená duševní poruchou, která by měla za následek omezení způsobilosti k právním úkonům, bez povolení soudu, vysloví soud neplatnost tohoto manželství na návrh kteréhokoli z manželů. Neplatnost manželství soud nevysloví, jestliže zdravotní stav manžela se stal slučitelný s účelem manželství.

§ 15

(1) Jestliže manželství zaniklo, nelze je prohlásit za neplatné.

(2) Bylo-li manželství uzavřeno se ženatým mužem nebo vdanou ženou nebo mezi předky a potomky a mezi sourozenci, vysloví se neplatnost i po jeho zániku. Totéž platí o manželství uzavřeném mezi osobami, které jsou v příbuzenském poměru na základě osvojení.

§ 15a

(1) Manželství je neplatné, jestliže prohlášení o uzavření manželství bylo učiněno v důsledku bezprávné výhrůžky anebo omylu týkajícího se totožnosti jednoho ze snoubenců nebo povahy právního úkonu uzavření manželství. Soud vysloví neplatnost takového manželství na návrh kteréhokoli z manželů.

(2) Právo manžela uplatnit neplatnost manželství podle odstavce 1 zanikne uplynutím jednoho roku ode dne, kdy se o rozhodné skutečnosti dozvěděl.

§ 16

(1) Bylo-li řízení o prohlášení manželství za neplatné na návrh některého z manželů již zahájeno, lze neplatnost manželství vyslovit i po smrti druhého manžela.

(2) Po smrti manžela, který podal návrh na prohlášení manželství za neplatné, lze vyslovit neplatnost manželství také tehdy, požádají-li o to do jednoho roku po jeho smrti jeho potomci.

§ 17

(1) Manželství prohlášené za neplatné se považuje za neuzavřené.

(2) O právech a povinnostech manželů ke společnému dítěti a o jejich majetkových poměrech po prohlášení manželství za neplatné, platí obdobně ustanovení o právech a povinnostech rozvedených manželů ke společnému dítěti a o jejich majetkových poměrech.

§ 17a

(1) Manželství nevznikne, jestliže muž nebo žena byli k prohlášení o uzavření manželství donuceni fyzickým násilím.

(2) Manželství nevznikne, jestliže bylo uzavřeno nezletilým mladším šestnácti let.

(3) Manželství nevznikne, jestliže nebyly dodrženy podmínky uvedené v § 4, § 4a odst. 1, § 4b odst. 2 a § 9.

Hlava třetí

VZTAHY MEZI MANŽELY

§ 18

Muž a žena mají v manželství stejná práva a stejné povinnosti. Jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svoji důstojnost, pomáhat si, společně pečovat o děti a vytvářet zdravé rodinné prostředí.

§ 19

(1) O uspokojování potřeb rodiny jsou povinni

oba manželé pečovat podle svých schopností, možností a majetkových poměrů.

(2) Poskytování peněžních a jiných prostředků na náklady společné domácnosti může být zcela nebo zčásti vyváženo osobní péčí o společnou domácnost a děti.

(3) Neplní-li jeden z manželů svoji povinnost hradit náklady společné domácnosti, rozhodne na návrh druhého manžela ve věci soud.

§ 20

O záležitostech rodiny rozhodují manželé společně. Nedohodnou-li se o podstatných věcech, rozhodne na návrh jednoho z nich soud.

§ 21

(1) Manžel je oprávněn zastupovat druhého manžela v jeho běžných záležitostech, zejména přijímat za něho běžná plnění, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak.

(2) Jednání jednoho manžela při obstarávání běžných záležitostí rodiny zavazuje oba manžely společně a nerozdílně.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 neplatí, jestliže jině osobě bylo známo, že druhý manžel tyto účinky proti ní výslovně vyloučil.

Hlava čtvrtá

ZÁNIK MANŽELSTVÍ SMRTÍ, PROHLÁŠENÍM MANŽELA ZA MRTVÉHO

§ 22

(1) Manželství zaniká smrtí nebo prohlášením jednoho manžela za mrtvého. Byl-li manžel prohlášen za mrtvého, manželství zaniká dnem, kdy rozhodnutí o tom nabude právní moci.

(2) Bude-li prohlášení za mrtvého zrušeno, neobnoví se zaniklé manželství, jestliže mezitím manžel toho, kdo byl prohlášen za mrtvého, uzavřel manželství nové.

Hlava pátá ROZVOD

§ 23 zrušení

§ 24

(1) Soud může manželství na návrh některého z manželů rozvést, jestliže je manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití; bere přitom v úvahu příčiny rozvratu manželství.

(2) Mají-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, bylo-li by to v rozporu se zájmem těchto dětí, daným zvláštními důvody.

§ 24a

(1) Jestliže manželství trvalo alespoň jeden rok, manželé spolu nejméně šest měsíců nežijí a k návrhu na rozvod se druhý manžel připojí, má se za to, že podmínky uvedené v ustanovení § 24 odst. 1 jsou splněny. Soud nezjišťuje příčiny rozvratu a manželství rozvede, jsou-li předloženy

- a) písemné smlouvy s úředně ověřenými podpisy účastníků upravující pro dobu po tomto rozvodu vypořádání vzájemných majetkových vztahů, práva a povinnosti společného bydlení a případnou vyživovací povinnost, a
- b) pravomocné rozhodnutí soudu o schválení dohody o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu.

(2) Ustanovení § 24 odst. 2 platí obdobně.

§ 24b

(1) Návrhu na rozvod, s nímž nesouhlasí manžel, který se na rozvratu manželství porušením manželských povinností převážně nepodílel a jemuž by byla rozvodem způsobena zvláště závažná újma, soud nevyhoví, pokud mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství.

(2) Jestliže však manželé spolu nežijí po dobu delší než tři roky, soud manželství rozvede, jsou-li splněny podmínky § 24.

§ 25

Manželství nelze rozvést, dokud nenabude právní moci rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu, které vydá soud v řízení podle § 176 občanského soudního řádu.

§ 26

(1) Před rozhodnutím, kterým se rozvádí manželství rodičů nezletilého dítěte, upraví soud jejich práva a povinnosti k dítěti pro dobu po rozvodu, zejména určí, komu bude dítě svěřeno do výchovy a jak má každý z rodičů přispívat na jeho výživu.

(2) Jsou-li oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a mají-li o výchovu zájem, může soud svěřit dítě do společné, popřípadě střídavé výchovy obou rodičů, je-li to v zájmu dítěte a budou-li tak lépe zajištěny jeho potřeby.

(3) Rozhodnutí o úpravě výkonu rodičovské zodpovědnosti může být nahrazeno dohodou rodičů, která ke své platnosti potřebuje schválení soudu.

(4) Při rozhodování o svěřením dítěte do výchovy